

REFAH PARTISI DHE TË TJERË kundër TURQISË
(kërkesat nr. 41340/98, 41342/98, 41343/98, dhe 41344/98)
13 shkurt 2003

ky vendim i Dhomës së Madhe ka të bëjë me shpërndarjen e një partie politike në Turqi

I. Faktet kryesore

1. Kërkuesi i parë, Refah Partisi (Partia e Mirëqenies) ishte një parti politike ndërsa kërkuesit e tjerë ishin liderë të kësaj Partie dhe anëtarë të parlamentit në kohën e ngjarjeve për të cilat bëhet fjalë në këtë çështje.
2. Më 1997 Këshilltari i Parë Shtetëror pranë Gjykatës së Kasacionit filloi përpara Gjykatës Kushtetuese procedurat për shpërndarjen e Refah Partisi, të cilën ai e akuzonte se ishte bërë "një qendër aktiviteteve të drejtuara kundër parimit të laicitetit". Në mbështetje të kërkesës së tij, ai u bazua në akte dhe deklarata të ndryshme të udhëheqësve dhe anëtarëve të Refah-ut, të cilat sipas tij nxirrnin në pah se disa prej objektivave të partisë, të tilla si futja e shariatit dhe e një regjimi teokratik, ishin të papajtueshme me kërkesat e një shoqërie demokratike. Këto pretendime u kundërshtuan nga përfaqësuesit e Refah-ut.
3. Më 1998 Gjykata Kushtetuese vendosi që Refah Partisi të shpërndahej duke argumentuar që ajo ishte bërë një "qendër aktiviteteve kundër parimit të laicitetit". Ajo deklaroi gjithashtu që pasuritë e partisë t'i kaloheshin thesarit. Gjykata Kushtetuese vendosi në vijim se deklaratat publike të udhëheqësve të Refah-ut kishin angazhuar në mënyrë të drejtpërdrejtë përgjegjësinë e kësaj të fundit në lidhje me kushtetutshmërinë e aktiviteteve të saj. Për pasojë, ajo i ndaloi ata që të merrnin pjesë në punimet e Parlamentit ose të mbanin poste politike për një periudhë prej pesë vjetësh.

II. Vendimi i Gjykatës

4. Kërkuesit ankoheshin në bazë të Nenit 11 të Konventës për shkelje të së drejtës së tyre për lirinë e organizimit.

A. Në lidhje me Nenin 11 të Konventës

5. Gjykata vlerësoi se një parti politike mund të bëjë fushatë për një ndryshim ligjor ose në strukturat kushtetuese ose ligjore të një shteti duke respektuar dy kushte: së pari, mjetet e përdorura për këtë qëllim duhet të jenë ligjore dhe

demokratike në çdo aspekt; së dyti, ndryshimi i propozuar duhet që në vetvete të jetë i pajtueshëm me parimet themelore demokratike. Për pasojë duhet të jetë e qartë se një parti politike liderët e së cilës nxisin dhunën ose parashtrajnë një program politik i cili nuk respekton një ose disa rregulla të demokracisë ose që synon shkatërrimin e demokracisë dhe mosrespektimin e të drejtave dhe lirive të njohura në një demokraci, nuk mund të pretendojnë të kenë mbrojtjen e Konventës ndaj sanksioneve të vëna për arsye të sapo përmendura.

6. Megjithatë, kur bëhet fjalë për parti politike, përjashtimet e parashikuara në Nenin 11 duhen kuptuar në mënyrë të ngushtë – vetëm arsye tepër bindëse dhe të pamohueshme mund të justifikojnë kufizimet e lirisë së organizimit ndaj këtyre partive. Për këtë arsye, në përcaktimin e ekzistencës së domosdoshmërisë, në kuptimin e paragrafit 2 të Nenit 11, Shtetet Palë kanë vetëm një hapësirë të kufizuar vlerësimi.

7. Në vijim Gjykata vlerësoi se kushtetuta dhe programi i një partie politike nuk mund të merren për bazë si kriteri i vetëm për të përcaktuar objektivat dhe synimet e partisë. Gjykata ka vënë gjithmonë në dukje se programi politik i një partie politike mund të fshehë objektiva dhe misione të ndryshme nga ato që ajo shpall. Për të verifikuar që nuk ka një ndryshim të tillë duhet që përmbajtja e programit të krahasohet me veprimet e udhëheqësve të partisë dhe me qëndrimet që ata mbajnë ose mbrojnë.

8. Gjykata konstatoi se aktet dhe fjalimet e anëtarëve të Refah Partisi të cituara nga Gjykata Kushtetuese i ngarkoheshin të gjithë partisë, që këto akte dhe fjalime bënë pjesë në politikën afatgjatë të Refah-ut për të ngritur një regjim të bazuar në sheriatin në kuadrin e një shumëllojshmërie sistemesh ligjore dhe se Refah-u nuk e përjashtonte mundësinë e përdorimit të forcës me qëllim që të vinte në jetë politikën e saj ashtu edhe për të mbajtur në këmbë sistemin e programuar. Duke pasur parasysh se këto plane vijnë në kundërshtim me konceptin e një “shoqërie demokratike” dhe se mundësitë konkrete që Refah kishte për t’i vënë ato në praktikë e rrezikonin demokracinë në mënyrë të reale dhe madje imediate, sanksioni i vënë ndaj kërkuesve nga ana e Gjykatës Kushtetuese, edhe në kontekstin e një hapësire të kufizuar vlerësimi që shteti kishte, në mënyrë të arsyeshme mund të konsiderohej se përmbushte kriterin e një “nevoje të ngutshme shoqërore”. Për këto arsye, pra, nuk ka pasur shkelje të Nenit 11 të Konventës.